

Ako se rabi namestu šant domače svéti, gre v krajnih imenih tudi to pisati z veliko začetnico: Sv. Lo'v-renác, Sv. Lê'nart, Sv. Kri'ž, Sv. Troji'ca. Ako se piše le: sveti Lovrenác, pomeni to svetnika, ne kraja, ki se po njem imenuje.» — Gospod pisatelj sam pač ne misli, da bi se ne dalo nič ugovarjati njegovim pravilom, toda gledé na našo kolikor toliko določeno in ustanovljeno pisavo se mi zdé ta pravila ne samo trdna, ampak tudi jasna in lahka. Da torej ne bode omahovanja in nejedinstvi, poprimimo se jih vsi in se ravnajmo po njih dosledno!

Poleg prejšnjega nasveta bodi še nekaj preprostih besedij o naši pisavi.

Večkrat sem slišal in čital, da se je kdo skliceval na staroslovenščino tako-le: «V staroslovenščini se piše tako, torej se móra tudi v novoslovenščini tako pisati.» Taki prijatelji staroslovenščine naj pomislijo, da sedaj nismo več v dóbi staroslovenščine, ampak onega jezika, ki ga govori naš narod sedaj. Staroslovenščina nam v dvomljivih vprašanjih lahko kaže pot, lahko nam pomaga odpraviti napake, a nikar, da bi ji dajali več veljave, kakor sedanjí govorici našega naroda. Kaj bi rekli onemu, ki bi hotel laščino, francoščino in druge romanske jezike popravljati po latinščini? Zato treba v tej reči ravnati jako zmerno. Pred dvajsetimi leti so nekaterniki kar siloma rinili nazaj v staroslovenščino, napravili pa so le mnogo zmešnjave. Torej — kar je prav!

Natisek, vtisek. Pred par leti me je dober opazovalec našega pisanja opozoril na napačno pisavo «natis» in «vtis». Korenina je *tisk*. Iz korenine se sicer izbrusi *k* v drugi vrsti: *natisniti* in *vtisniti*, a prikaže se v peti vrsti: *tiščati*, *stiskati*. Potemtakem se je *k* napačno izpustil v omenjenih besedah, in pisati se mora prav: *natisek*, *vtisek*, *pritisek*, *odtisek*. Knjigarji naj torej izdajejo knjige v «drugem natisku», in na naslovni strani knjige naj se čita n. pr.: «Drugi pomnoženi natisek».

Izvršiti, završiti, zvršiti. Hrvatje pišejo «izvršiti» in «završiti». Hrvate smo posnemali mi in uvedli omenjene tri sestavine. Pri glagolu *vršiti* pazimo premalo na njegov pravi pomen, ki je: dokončevati, do *vrha* narejati ali spravljati. Navadno pa nam pomeni *vršiti* in *vršiti se* isto kar: «delati» in «goditi se», kar ni pravo. Potemtakem rabimo le take predloge v sestavinah, ki pomenijo konec ali dokončano dejanje, torej najprej *s*: *zvršiti*. *Izvršiti* bi bil nepotreben, ko bi prav umevali pojem glagola *vršiti*. Neprimerno pa je pisati «završiti», ker *za* ima nekoliko drugačen pomen, kakor dokončati dejanje. Oni, ki je pisal prvi «završiti», mislil je pač pisati *savršiti* = *zvršiti*. Pišimo torej: *zvršiti* in *dovršiti*.

Poduk in pouk. Nekdaj smo pisali samo «poduk» in «podučiti». Pred kakimi desetimi leti so začeli pisati «pouk», češ, «podučiti» je narejen po nemškem, *unterweisen*, *unterrichten*. Res, pisali smo kar z večine «pouk», da bi nam ne očitali nevednosti. Vendar sem vedno dvomil, ali je «pouk» res boljši in pravilnejši kakor «poduk». Mislim, da je narobe. Če je narejen «poduk» po *unterweisen*, narejen je še bolj «pouk» po *belehren*. Pri Dalmatinu čitamo za *unterweisen*: «podvižati»; vendar piše tudi on «podučiti». Bila je torej ta sestavljenka že takrat znana in v rabi, pač ne skovana šele po omenjenem vzgledu. Zato mislim, da dajmo «poduku» brez skrbi domovinsko pravico, katero smo mu kratili brez razloga. (Dalje.)

Zastavica in slovstvena vaja.

Povejte mi besedo, ki je ime umrlega slovenskega učenjaka, ako čitate besedo prav. Ako jo čitate narobe, dobite ime živečega slovenskega pisatelja. Oni izmed srednješolskih dijakov, ki mi prvi naznani to ime in pové še kaj malega o obeh možeh, dobi za nagrado IV. letnik «DOM IN SVET»-a.

Urednik.

